

Гринюка О.С.

*здобувачка 1-го курсу магістратури
судово-адміністративного факультету*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ, СПРЯМОВАНИХ НА НЕПРАВОМІРНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ АБО ЗМЕНШЕННЯ ЇХ РОЗМІРУ

У п. 28 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України (далі – МК України) зазначено, що переміщення товарів через митний кордон України, пред'явлення їх відповідним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, регламентуються митними правилами [1].

Особи, які переміщують товари на митну територію України, мають дотримуватися митних правил, визначених у МК України, а за порушення (недотримання) цих правил митним законодавством, зокрема Главою 68 Митного кодексу України, передбачено адміністративну відповідальність.

Статтею 485 МК України закріплено адміністративну відповідальність за вчинення дій, спрямованих на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інших протиправних дій, які спрямовані на ухилення від сплати митних платежів. Аналізуючи положення зазначеної статті, можна прийти до висновку про недосконалість її диспозиції, зокрема у частині визначення об'єктивної сторони зазначеного адміністративного правопорушення.

Об'єктивною стороною може бути дія, тобто активна поведінка особи, в якій виражена зовні її воля і що спрямована на застосування особою під час декларування товарів саме таких ставок митних платежів, які справляються з товарів, що переміщуються через митну територію України, та звільняють від сплати митних платежів або зменшують їх розмір, а також дії, спрямовані на порушення встановленого законодавством України порядку використання товарів у цілях, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, обманні

маніпуляції з податковими пільгами. [2, с. 295-296]. Проте варто зазначити, що зовнішню сторону правопорушення може складати і бездіяльність, тобто пасивна поведінка особи, яка виражається у формі невчинення дії (дій), яку вона зобов'язана була і могла вчинити, наприклад, не сплативши у встановлений строк митних платежів.

Диспозиція ст. 485 МК України містить перелік діянь, що складають об'єктивну сторону. Одним із таких діянь є вчинення «інших протиправних дій, які спрямовані на ухилення від сплати митних платежів» [1].

На нашу думку, включення до статті відкритого, тобто невичерпного, переліку діянь, за які особу може бути притягнуто до адміністративної відповідальності, не відповідає принципу верховенства права. За ст. 8 Конституції України в Україні діє принцип верховенства права [3]. Згідно Рішення Конституційного суду України від 26.02.2019 № 1-р/2019 одним з головних елементів принципу верховенства права, закріпленого в частині першій статті 8 Основного Закону України, є юридична визначеність. Юридична визначеність вимагає, щоб юридичні норми були чіткими і точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишались передбачуваними [4]. Отже, можемо прийти до висновку, що закріплення такої юридичної конструкції не відповідає принципу юридичної визначеності через відсутність чіткого розуміння, за які конкретні дії чи бездіяльність до особи може бути застосоване стягнення, що його закріплено у санкції ст. 485 МК України.

Особа, яку може бути притягнуто до відповідальності, має чітко розуміти, які дії вчиняти можна, а які ні. Так, за тлумачним словником термін «дія» трактується як здійснення чого-небудь [5, с. 311]. Тобто, будь-яка дія – це є активна форма поведінки. Протиправна дія в нашому випадку є адміністративним правопорушенням, виходячи з наступного: згідно ч. 1 ст. 458 МК України порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів

комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими законами України, і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність [1].

Тоді виходить, що ніби диспозиція ст. 485 охоплює інші адміністративні правопорушення, передбаченні главою 68 МК України. Приміром, якщо ми вважаємо, що інші протиправні діяння є адміністративним правопорушенням (в контексті положень ч.1 ст. 458 МК України), то виникає можливість подвійної кваліфікації.

За ст. 472 МК України недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, є протиправним винним діянням. Воно може здійснюватися з метою ухилення від сплати митних платежів. В такому разі дії особи, яка переміщує товари, транспортні засоби комерційного призначення без подання митної декларації, можуть бути кваліфіковані як за ст. 472, так і за ст. 485 МК України, якщо ці дії спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.

Інший приклад: згідно ст. 482 МК України переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем (тобто в тому числі без подання митної декларації) також є протиправним винним діянням. У випадку, якщо особа переміщує ці товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем з метою ухилитися від сплати митних платежів, це діяння також може бути кваліфіковане як за ст. 482, так і ст. 485 МК України.

Видається, що таке формулювання законодавця пов'язано із бажанням охопити будь-які порушення митних правил, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів. Законодавець переслідував легітимну мету забезпечити належний захист встановленого законом України порядку оподаткування та сплати митних платежів. Проте це є

несумісним із дією в Україні принципу верховенства права та визнання України правовою державою.

Виходячи з вищевизначеного, стаття 485 МК України в частині визначення форм об'єктивної сторони має бути удосконалена. Диспозиція статті повинна бути чітко визначена, такий вимозі відповідає стан, коли особа може знати з формулювання відповідного припису, а за потреби – за допомогою його тлумачення судом, за які дії або бездіяльність її може бути притягнуто до відповідальності. Через недосконалість норм, зокрема й статті 485 МК України, виникає порушення такого елементу верховенства права, як юридична визначеність. Тому з метою додержання чинного законодавства вважаємо за необхідне внести зміни до статті 485 МК України, які конкретизують та встановлять чіткі межі об'єктивної сторони відповідного правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 18.02.2021)
2. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України : у 3 т. / П. В. Пашко, В. Ю. Хомутич, Т. І. Єфименко та ін. К. : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. 504 с.
3. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 18.02.2021)
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 368-2 Кримінального кодексу України : Рішення Конституційного суду України від 26.02.2019 № 1-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-19#Text> (дата звернення 18.02.2021)
5. Словник української мови : [в 11 т.] / АН УРСР, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 2. 1971. 550 с.